

Wspomnienie o Profesorze Leszku Zabdyrze

Prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr urodził się 15 marca 1941 roku w Makowie Podhalańskim, gdzie ukończył szkołę podstawową, natomiast egzamin maturalny złożył w Liceum Ogólnokształcącym w Suchej Beskidzkiej. W latach 1959-1964 studiował na Wydziale Metali Nieżelaznych Akademii Górniczo-Hutniczej, uzyskawszy w 1964 roku dyplom magistra inżyniera, ze specjalnością metalurgia metali nieżelaznych. W tym samym roku podjął pracę zawodową w Zakładach Cynkowych „Szopienice”, a następnie w 1965 roku w ówczesnym Zakładzie Metali PAN na stanowisku asystenta. Zakład Metali został przekształcony kolejno w Zakład Podstaw Metalurgii, i w końcu w Instytut Metalurgii i Inżynierii Materiałowej, w którym w 1976 roku prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr obronił pracę doktorską, a następnie w 1997 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego. W

2004 roku został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi za całokształt pracy naukowo-badawczej, a w 2008 roku został Mu nadany tytuł profesora przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr w latach 2003-2011 pełnił funkcję kierownika Pracowni Fizykochemii Materiałów w IMIM PAN. Był również członkiem Rady Naukowej Instytutu. W ciągu 46 lat pracy w IMIM PAN zajmował się następującymi zagadnieniami:

- doświadczalnym wyznaczaniem własności termodynamicznych ciekłych i stałych stopów metali metodą elektrochemiczną, ze szczególnym uwzględnieniem stopów przeznaczonych na lutowia bezołowiowe;
- wyznaczaniem własności termodynamicznych związków i faz międzymetalicznych metodą pomiaru siły elektromotorycznej ogniwi typu tworzenia, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów półprzewodnikowych;
- termodynamiką materiałów ceramicznych, związanych z procesem otrzymywania miedzi i kobaltu;
- krytycznym opracowaniem dwu- i wieloskładnikowych układów metali i materiałów ceramicznych połączonym z optymalizacją diagramów fazowych metodą CALPHAD.

Prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr uczestniczył w realizacji projektów badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych, w tym, w jednym w charakterze kierownika; a projekt ten został po zakończeniu wyróżniony, uzyskując ocenę „znakomity”, i opublikowany w czasopiśmie KBN „Eureka”. W latach 1978-80 odbył staż podoktorski na Uniwersytecie w Toronto w Kanadzie, oraz szereg krótkoterminowych pobytów naukowych: w 1978 roku na Politechnice w Sankt Petersburgu, a w latach 1983-88 sześciokrotnie na Uniwersytecie Wiedeńskim.

Prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr uczestniczył w międzynarodowych przedsięwzięciach naukowych, takich jak: COST 531: Lead-free solder materials oraz w europejskiej sieci ELFNET. W uznaniu jego kompetencji powierzono mu w Akcji COST 531 reprezentowanie Polski w Komitecie Wykonawczym Akcji, był członkiem jej Rady Programowej, kierował jedną z sześciu Grup Roboczych Akcji, był recenzentem projektów naukowych, które wpływały do Akcji, i wreszcie liderem jednego z naukowych projektów grupowych, GP1, kierując międzynarodową grupą naukowców z dwóch prestiżowych ośrodków w Wielkiej Brytanii, z Uniwersytetu Wiedeńskiego oraz dwóch ośrodków polskich: AGH i IMIM-PAN. Prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr był reprezentantem Polski w europejskiej sieci ELFNET, związanej z przygotowaniem i realizacją

obowiązujących w Unii Europejskiej przepisów o zakazie stosowania nieprzyjaznych środowisku materiałów. Ostatecznie był kierownikiem trzech projektów europejskich, każdego w obrębie innej akcji typu COST.

Był także stałym recenzentem czasopism Archives of Metallurgy, Journal of Phase Equilibria, Journal of Alloys and Compounds, Materials Chemistry and Physics, oraz projektów przyznawanych zarówno w kraju przez Komitet Badań Naukowych i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak i za granicą dla Republiki Czeskiej i dla Austriackiej Fundacji Nauki. Recenzował ponadto postępowania awansowe: doktorat, habilitację, oraz dwa wnioski profesorskie. Był członkiem m. in.: Associate Phase Diagram and Thermodynamics Committee, Komisji Metalurgiczno-Odlewniczej PAN, oraz Komitetów Wykonawczych wspomnianych Akcji COST: 531 (Lead-free Solder Materials), 535 (Thermodynamics of alloyed aluminides), MP0602 (Advanced Solder Materials for High Temperature Application).

Dorobek naukowy prof. dr hab. inż. Leszka Zabdrya składa się z 135 opublikowanych pozycji, w tym 57 pozycji ujętych przez Institute of Scientific Information w Filadelfii, 2 monografie, 1 rozdział w monografii. Ponadto prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr miał znaczny współdział w tworzeniu trzech monograficznych wydawnictw książkowych, z których „Binary Alloy Phase Diagrams” są pozycją encyklopedyczną, znajdującą się wśród 25 najczęściej cytowanych prac naukowych.

Prof. Leszek Zabdyr był zaangażowany w działalność dydaktyczną w Instytucie, między innymi przewodniczył Komisji Rekrutacyjnej reaktywowanego po wielu latach Studium Doktoranckiego IMIM PAN we współpracy z Politechniką Krakowską, gdzie prowadził wykłady oraz był promotorem dwóch prac doktorskich – dr hab. Anny Wierzbickiej-Miernik (obronionej w 2006 roku) oraz dr. inż. Grzegorza Garzła (w 2007 roku). Wychowankowie ówczesnego studium doktoranckiego stanowią część obecnej kadry Instytutu.

Prywatnie prof. dr hab. inż. Leszek Zabdyr był wielkim miłośnikiem gór, taternikiem, alpinistą, członkiem Polskiego Związku Alpinizmu, aktywnym działaczem Krakowskiego Klubu Wysokogórskiego. Brał udział m.in. w wyprawach w Hindusz Zebaku w 1973 roku (pierwsze wejście na Kohe Futur) i w Ałtaj Mongolski w 1975 roku (pierwsze wejście na Charchirę).

